

¶ Incipiunt proueria seriosa in theutonico prima. deinde in latino sibi inuicem consonantia. iudicio colligentis pulcherrima ac in hominum colloquijs communia

A

Achter rugghe leertmen best kennen

Dicitur absente me. *quod non me residente*

Achter raets en gebrac nye man

• Scit vir *consilia centum post facta dolenda*

Als die dranck comt so is die reden vyt

• Quando venit potus cessat sermo quasi totus.

Als die perden vol sijn soe trueren sy

• Stat equus *et curat cibus illum quando saturat*

Als die buyc vol is so is dat hoeft blide

• Tunc caput *est letum dape corpus quando repletum*

Als die buyc opgaet so briect dat speelken vyt

• Quando tumet venter *produntur facta latenter*

Als de anxt meest is. so is godes hulpe alder naest

• Quando timor maior tunc deus *est propior*

• Auxilium christi venit ad nos tempore tristi

Als enen wast sijn goet: wast hem sijnen moet

• Dum quis ditatur animosior esse probatur

Als die reghen compt so is die sne verderft

• Hymber quando cadit nix deperit *et cito vadit*

Als hoeren schelden briect die schande vyt

• Turpia culparum produntur lite putarum

Als hoeren spinnen is die neringhe cranck

• Filat quando puta questus malus *est ita puta*

Als men den keerle bidt dan weyghert hi meer

• Villicus ingratus elatus fit rogatus

Al verloren datmen den onbekenden doet:

• Ingrato quid agis hoc semper *et vndique perdis*

al liecht die mont dat hert *en* liecht *niet*

• *Cor non nugatur licet os mendacia fatur*

als dat kint *verdroncken* is so stoptmen den put

• *Sero fugatur aqua submersus erat puer aqua.*

als die olde hont blaft so salmen *vut sien*

• *Latrans annosus foris aspice queso molosus.*

alst wal wil so ismen *blide*

• *Omnes letantur dum prosperitate beantur*

alsmen secht hus so meytmen [*les*: meyntmen] die hoenre.

• *Hus dum clamatur gallus gallina notatur*

als ment gode op gheuet so ist wal half verloren:

• *Christo quando datur res spes bona tunc tribulatur*

als dat spel best is so salment *laten*

• *Optimus est quando ludus non ludere mando.*

als die een *hant* de *ander* wast so sijnse beyde schoou [*les*: schoon]

• *Palme quando lauant mutuo se mutuo mundant*

• *Utraque mundantur reliqua dum palma lauatur*

als ghewalt comt is dat recht doot

• *Tunc ius calcatur violentia cum dominatur*

als die spise mindert so meerdert den hongher

• *Dum cibis abscedit fama nouella redit*

als die cat ionghen heuet so muyst sij wal

• *Catus habens plures iuuenes capit vndique mures*

als dat yser heyt is so salment smeden

• *Ferrum quando calet cudere quisque valet*

al eert gras wast so is die henxt doot

• *Tunc moriatur mannus dum gramina protrahit annus*

alst wal wil so is hem goet to helpen

• *Dum bene vult facile quid homo succurrere cuique:*

als die olde koyen biszen so clappen hem die clauwen

• *Post sene cursante vacca sonat vnguis et ante*

• *Dum trotant vacce veteres sonat vngula queque*

als de zwaluen vliegen bliuen hier die musschen

- **P**assere sub tecto remanente residit hyrundo.
alst vverck ghedaen is so is die knape onvveert
- **V**erna fit ingratus dum mox opus est operatus
als deen vvolf de anderen et so is hongher inden vvold
- **Q**uando lupum lupula vorat esurit vndique silua
alst vval vvil so kalft die os
- **D**um bene vult vitulat bos sic gens vndique famat
alst hoeft zvvveert droeuen al die leden.
- **C**um doleo capite tunc membra dolent mea queque
alsmen den hont slaen vvil so heuet hij leder gheten
- **Q**ui catulum cedit coreum fert ipse comedit
alst alder vverlt verdryet verdryetet god
- **P**ost tedet christum mundum dum penitet istum.
als te houe gheten is so sijn daer ydel vaten:
- **Q**uodlibet est vacuum vas post cenam dominorum
also soer schreuyt hij die na schreyt als vore:
- **T**antum post flentes flent vt sunt ante gementes
- Du [*lees*: alst] liden mach selment louen
- **P**Im [*lees*: Plus] quit transire laus hoc debet redimire
alstus [*lees*: Plus] sunt laudanda mediocria quam vicianda
also goet is een bie als een hant vol vliegen
- **M**uscis plena vola deterior est ape sola
alst den herde misgaet misgaet den vee
- **D**um male pastori vadit. vadit male gregi:
also een sijn bedde maect mach hi daer op slapen.
- **V**t strasti lectum super hunc sic vade cubatum
also langhe gaet die kruyc to water dan si bricht
- **T**ot reysas ad aquas facit hydrias quot luit ipsas
- **A**d vada tot vadit vrna quot ipsa cadit
also langhe tridtmen den vorsch dan hij pijpt:
- **R**anula calcatur tantum quam vociferatur
also langhe rooptmen paschen dat paschen comt.
- **T**antum clamatur quam pascha venit quod amatur

also goet coep gaetmen tot smeets als to smekens huys

• Fabrello *tantum dabitur fabro scio quantum.*

also menich hoeft so menighen sin

• Quolibet in capite viget ingenium speciale

also menich lant so menighe zeede:

• Dic patrie quot sunt harum mores scio tot sunt

alle slaghen en raken niet

• Non ledunt neque sic rem tangunt verbera queque:

alle manne vriest na sijn clederen.

• Algeo plus vestes dum plures sunt scio testes

alle cleyne beken lopen in dye grote

• Vndique per montes currunt in flumina fontes

alle ruiiren lopen in die zee:

• Ad mare declius omnis currit cito riuus

alle ambochten smetten

• Quodlibet officium lucri pinguedine crassum:

eyer in die pan daer en comen gheen kuyken vut

• Ex frixis ouis pullus nunquam venit vllus

alle baten helpen al s sijn ij [*lees*: sijn sijn] cleyne

• Quamuis sunt modica prosunt tamen omnia lucra

alle vergheten sunden quiijt

• A me nescita peccamina sunt ea quita.

alleman is een dief van sijnre neringhen

• Quisque suo questu fur sicque tuo simul es tu

alle dinck leet hem segghen

• Queuis res seculi de se fert plurima dici:

alle die leuen en vilden niet enen wetsteen

• Viuens nemo datur per quem cos excoriatur

alleman wat dat deelt schoen.

• Da partem cuique vel tu partiris inique

• Diuidit inique nolens partem dare cuique

allensken lappen leert die hont dat lere eten

• Particulis discit coreum canis esse quod id scit

[a ij v]

alleinsken haren wort die *man cael*

• *Nunc* ruit hic post hic pilus *et caluus fit homo sic:*

alleinsken ene vanctmense alle

• *Singula* captentur sic omnia fine tenentur

alles dinghes een wile:

• *Stant* modica puncta mundana negocia cuncta:

also goet ghesecht als ghesonghen

• *Applando* dictis cantandis sepe relictis

alder lude vrient is alder luyde sot

• *Stultus* cunctorum fit quiuis amicus eorum

alte vele en is niet ghenoch:

• *Non* satis est nimium nam venit in vicium.

al viseuse sonder ghelt

• *Laudatur* nummus quasi rex [*lees: res*] super omnia summus

aen meynen en bijnt niemant perde vast

• *Firmiter* ad dubium scit nemo ligare caballum

anxt ende vrese doet den olden lopen

• *Si* timor in mente currit vetus ipse repente

armode maket onschemel luyde

• *Ex* veteri more pauper caret ipse pudore

armode suect nauwe list

• *Paupertas* cautas querit vbique vias.

arme luyde driuen arme wise

• *Pauper* pauperiem per totum sustinet orbem

arme luyde en sullen niet lekker sijn

• *Os* rude perorum [*lees: porcorum*] sit egeno non dominorum.

arm man lekker en heeft sijnen wil niet.

• *Esurit* atque sitit pauper qui lauta requirit

arme luyde koken dunnen brij

• *Pauperis* est gentis tenuis puls farre carentis:

arbeyt wint dat vuyr vten steen

• *Ignis* de lapide surgit mediante labore

also vele caluer comen huden *ter* merct als older koyen.

- **Pelles** quot pecorum venduntur tot vitulorum:
alle zwerken en reghenen niet
- **Non stillant** omnes quas cernis in aere nubes.
also lange etmen wit broot *dat ment* brune begeret
- **Fit quod** contemptis peto nigrum panibus albis:
alst water ouer die coruen gaet salment schip osen
- **Fundo** stans vnda iacitur de mane [*lees: nave*] profunda
als die mussche nestelen wil suect si vele holen:
- **Nidificans** caueas vult passer visere multas
alsmen den sac ontbijnt so sietmen watter in is
- **Contentum** scitur saccus dum post aperitur
als de sac comt worptmen den budel achter die kist:
- **Bursula** calcatur dum grandis bursa paratur
als die meister comt heuet meisterken ghedaen:
- **Eicitur** magno paruus veniente magistro
also vele to *quader dat* de bruyt schorft is *ende* lutel heuet
- **Pauper et absque** pilis tanto plus sponsula vilis:
also we wort den naghel als den gate
- **Penam** consimilem tolerant clauis atque foramen.
als die waghen inden sloot is so sijn *der* vele worden
- **Dum** currus stat *aqua* resonant tunc *plurima verba*
also qualick varen si diet *tappen* als diet *drincken*
- **Hic** trahit ille bibit *simul* ac vterque peribit
also en quam die cat an dat *spec niet*
- **Non** comedit lardum sic catus vt estimat ipsum
als de hont *dat* been heeft so heeft hi den start inden mont
- **Dat** dorsum canis os *eius quando* venit in os
al niet sonder ghelt
- **Est nihil et nihilum** sine prompta pecunia totum:
als die pere rijp is so valt sij vanden boom
- **Dum** sunt matura pira sunt breuiter ruitura
alle vrucht smaect na horen boom
- **Arbor** naturam dat fructibus atque figuram

[a iij v]

al is die kerc groot die pape singet dat hij kan

• **N**on canit in templo nisi *quod* scit *presbiter* amplo
als men *dat* verken biet sal die sack reet sijn

• **S**accus erit promptus dum *prebetur* tibi porcus

• **D**um sus *prebetur* tunc saccus promptificetur
als die sac vol is so richt *hem* die tap:

• **A**ngulus erigitur in sacco quando *refertur*
also goet mit beiden *benen* inden stoc als mit enen

• **N**il refert bino fore cippo *vel* pede solo
als ic doot bin is alle die werlt doot

• **D**um morior moritur mundus *simul et* sepelitur:
also wal ist gheluc achter als vore

• **V**ulgo narrante bona sors est post velut *ante*
als een man rijct so hont hij

• **D**um quis ditatur cupidus vultres imitatur
als de abt terlinge draecht moghen *moniken* dobbelen

• **T**essero tunc licite decios abbate *ferente*
als die wolf olt wort so riden *hem* die creyen

• **C**ornix sepe lupum non effugit inueteratum
alle druwers en vechten niet

• **N**on omnis pugnat minans qui fortia clamat
als men den boech to wijt spant barst hij gherne

• **E**xtensus arcus rumpitur hic nimium
also goet is een boeue sittende als staende

• **S**tans scurro ve sedens *est* velud equiualens
als men den kerle bidt cromt hij *sijnen* hals

• **C**ollum curuatur villanus quando rogatur
arm man is al omversteken

• **P**auper vitatur miser *et* vilis reputatur:
also wel brant een crom holt als een recht.

• **E**que pars ligni curui recti valet igni
als die *timmerman* spelen gaet *en* vallen *der* geen spanen

• **H**astula nulla cadit dum sector ad ocia vadit:

als dat verken droomt so ist van draf

• *Somnia pro siliquis sus cernit quando quiescit*

B Eyde is goet god *ende* sijn moeder

Ambo boni deus et sua mater quos homo laudet

Bedwonghen ede en sijn van gheener weerde

• *Sunt quasi non facta domino iurata coacta*

bedwonghen liefde *ende* ghemaecte *verwe* gaen al af

• *Decrescit factus color et amor ipse coactus*

becommert man doet *selden* bate

• *Profectum faciunt rarum quos debita stringunt*

beter doot dan vriendeloos

• *Tunc mors optetur cum nullus amicus habetur*

beter scheel dan blijnt

• *Luscus preferitur ceco sic vndique fertur:*

beter half broot dan gheen

• *Non panis nullus sed dimidius valet vllus*

beter wat dan niet

• *Plus valet il quam nil sit procul ergo nihil:*

beter .i. dan tfy

• *Tfy res peiores notat i qui sunt meliores*

beter een olt sot dan gheen

• *Est melius multum veterem quam non fore stultum*

beyden en is niet quijt ghescholden:

• *Expectans longe non vult dimittere queque*

blijft der iongher yet der *older* en blijft niet

• *Forte manet iuenum quis sed nullus seniorum*

gheboden dienst is onweert

• *Dicitur oblatum fore seruicium male gratum*

botter maect *sueten* zin

• *Mitem nec mirum dat sensum dulce butirum:*

blint man arm *man* al had hi bonte cleyder an

• *Cecus inops ductus [lees: dictus] quamuis varius sit amictus:*

bi nachte sijn alle catten grau

[a iiij v]

- **Quod niger est nocte quiuis catus licet hoc te**
bi *sinen* gheselle kentmen den man
- **Cognitus in parte sit per socium vir aperte**
beter enen doyer dan enen ydelen dop
- **Sicut ego noui plus testa pars valet oui**
beter ist dat een kijnt screyt dan een olt man
- **Quod fleat est melius puer vnus quam vir adultus**
beter cleynen toorn dan groten schade.
- **Ira breuis melior magnis damnis vt opinor**
beter spirinck gheuanghen dan stil gheseten
- **Pisciculos capere plus approbo quam residere**
borghen pleghen node to ghelden
- **Solut pro reliquo iam nemo libenter amicus** [*lees: amico*]:
beghonnens wercks wort vmmer eynde
- **Vidimus incepta fore finem laudis adepta**
beter is schande beseten dan belopen
- **Sessio laudatur pre cursu si viciatur**
- **Peius currendo vicium fit quam residendo**
beter enen voghel in dat net dan .x. in die lucht
- **Est auis in rhete melior grege quoque volante**
- **Pauca licet certa sunt incertis meliora**
besueken ist nauste.
- **Est vulgi fama docet experientia cuncta**
behaluen dat hart en de leuer sterct den ingeweide dat ander
- **Preter cor et epar confortat quodque suum par:**
beterende dinghen sijn altoos goet
- **Tendens in melius semper ametur opus**
beter olde schult dan olde vede
- **Laudantur vetera plus debita quam vetus ira**
beter onbeghonnen dan ongheeijsdt
- **Non valet inceptum fuerit nisi finis adeptus**
beter camp dan hals ontwe
- **Est melius bellum pro collo siue duellum:**

bescheten koe bescheten kalf

- **Ex** vili vacca vitulus vilis *generatur*

C **Atten** kinder muysen gheren
Catorum nati sunt mures prendere nati
Cleyen ghepac is groot ghemac:

- **Si** tibi paruula res *est* tibi magna quies
cleyen gehwin [*lees*: ghewin] holt den groten hoofstoel to samen.
- **Conseruat** magna parum [*lees*: paruuum] *lucrum cumulata*
cleyen man coen is niet dan voetghetrap
- **Paruus et** elatus vir semper erit pede stratus
cleyen ketelkens hebben oren
- **Quamuis** parua lebes fuerit *tamen* hec *habet* aures
cleyen voghelkens hebben cleijn nestkens.
- **Nidificat** nidum sibi *queuis* auicula paruuum
coken is cost al en schinet niet
- **Expensas** *coquere* varias solet *accumulare*.
cost moet dic voer die bate gaen
- **Qui** plus exponit plus *lucri* sepe reponit
corte worde gheuen eynde
- **Expediunt** breuia finem donantia verba
colen en waert nie gemaect op enen dach
- **Facta** die nulla fuit ipsa colonia *facta* [*lees*: sancta]
- **Non** fuit in sola bona luce colonia *facta*.
coperen ghelt coperen zielmisse
- **Si** modicum valet es misse sunt pauca valentes
cleyen pert cleyen dachuart
- **Si** tibi *paruus* equus tunc *paruus* erit labor eius

D **Aer** water gheweest is mach water comen
Forsan curret aqua quo quondam currere est visa

daer ghoede hoede is daer is goet vrede

- **Pax** ibi seruatur custodia quo *dominatur*:

[a v v]

daer en gaet niet voer waldoen

- **N**il melius facere singula facta bene
daer die tuyn leechste is climtmen yerst ouer
- **S**epes calcatur vbi pronior esse videtur.
daer gheen dwanck en is daer *en* is gheen eer
- **D**ebet adesse timor vel perit omnis honor
daer *dat* begrijpt [*lees*: begrijp] nauwe is daer is die vriendschap cleyn
- **E**st ibi paruus amor vbi tam leuiter reprehendor
daer de duuel *niet* comen en kan sent hij sijnen bode
- **P**reco venit sathane quo nil valet ipse venire
daert nauwe is moet ment nauwe nemen
- **Q**uo stat non late capiatur taliter a te
daer een scape voer gaet volghen die anderen na
- **H**ic primam relique comitantur oues et vbique
dach vorst vvort dic vval iaer vorst
- **Q**uando dies vnus differtur sepe fit annus
dat dat oghe *niet* en siet dat *en* begheret harte *niet*
- **N**on affectatur oculus quod non speculatur
die vten oghen is. is vten harten
- **Q**ui procul est oculis procul est a lumine cordis
dat die pape *niet en* vvil nemet die coster ghern
- **H**oc custos recipit quod flamen sumere spernit.
dat een zweert dwinghet dic dat ander.
- **C**um gladio gladius interdum cogitur vnus
datmen god ontrecet grijpt dic die duuel:
- **D**emon lucratur [*lees*: lucratur] a quo deus expoliatur
den vuylen valt dat vuylen
- **A**ccidit ex merito rerum pars pessima prauo
den slapenden wolf en loopt gheen schape inden mont
- **S**i dormit lupula non currit in os ouis vlla
den naecten is quaet to berouen
- **N**udum priuare graue fit re vel spoliare.

[a vi r]

den vlienden salmen volghen

• **Q**ui fugit hic *vel* ibi solet hoste sequente fugari.
datmen vere haelt is suete.

• **Q**uod procul affertur hoc dulcius esse refertur:
daermen timmert vallen spane.

• **Q**uo carpentatur ibi fragmina quis speculatur.
daer niet en is en rijst niet

• **E**st vbi res nulla scio *quod* res non cadit vlla.
daer een man is daer en is mer half tale

• **S**ermo solius est *quasi* dimidius
den enen kinde geuetmen broot dat *ander* leetmen gaen

• **H**uic puero panis datur alter transit inanis.
den lieuen kinde gheeftmen menighen name

• **S**epe datur nato varium nomen bene grato
dat rechte heuet dic wel hulpe noot

• **Q**uod confortetur ius sepe necesse vdentur [*lees: videtur*]
den olden salmen raets vrighen

• **A**n te senex iuuenem merito captabit honorem.

• **V**ti consilio vir amice senum tibi mando.
den olden salmen eren

den *quaste* wrcman [*lees: wercman*] geeftmen die quaetste bile

• **P**eior peiori datur ascia nunc operanti
der vrienden moeten twe wesen.

• **A**udiui dici duo semper erunt *quod* amici
der ex ter is een ey gestolen

• **R**es miranda noua pice fur abstulit oua
die beste zwemmers verdrencken meest

• **E**nde [*lees: ende*] die meeste climmers breken meest den hals

• **S**epe natatores submerguntur meliores.

• **S**ic et scansorens [*lees: scandorens*] collum frangunt meliores
die costelike schepe staen naest der hauen.

• **N**aves peiores nant: stant portu meliores
der bede gaet vele inden sack.

[a vi v]

- **T**u petis *et* rogitō saccus tamen est quasi virgo
- **F**ert vt plebis fatur saccus quod quisque precatur
die saligher bruyt valt den reghen inden schoot
- **F**elicis sponse germium [*lees: greminum*] perfunditur hymbre
die bruyt wld [*lees: wold*] vernoot sij ende seeycten inde kerck
- **S**ponsa volens nosci defedauit sacra templi.
die kerse die vore gaet die lucht schoon
- **P**reuia lux scire dat eunti quo valet ire
die vele luysteren pleghen ghern te lieghen
- **S**epe susurrantes mendacia sunt cumulantes
die verre loopt ende luttel coopt: is die wech lanc
so rouwet hem den ghanc
- **Q**ui procul excurrit *et* nil mercatur ibidem
- **S**i via sit longa rediens tristatur hic idem
die voel clappen lieghen voel
- **S**epe loquens multa loquitur mendacia multa
die lieghen wil mach vvonder segghen
- **Q**ui vult nugari miranda potest noua fari
den bolt vijnt die mese vval:
- **S**epe licet parua sit auis perit illa sagitta
die vveecste heuet dat quaetste vanden repe
- **I**nops peiorem restis tenet vndique partem.
die hase wil altoos weder daer hij gheworpen is
- **V**ult lepus esse loco semper generatus erat quo
den boom en valt niet ten iersten slaghe.
- **E**st arbor dura decies ferenda [*lees: ferienda*] casura
- **A**rbor per primum queuis non corruiet ictum
die schorfte is haest ghebloet reyst
- **V**ir quem tormentat scabies cito valde cruentat
de worde sijn goet veruolghen hem die werken
- **V**erbum laudatur dum factum tale sequatur
die vrecke vrouwe gaet dicvvijl ter kisten
- **A**d cistam domina vadit sepissime parca
[a vij r]

die spirinck doet den salm af slaen

• **S**almo vilescit nummo dum gobio crescit:

die tijt is seer cort

• **Q**uam breuis est hora que labat absque mora

die hongherighe vlo bijt seer.

• **L**endes et pulices plus mordent esurientes

die spirinck vanct: vanct oeck visch

• **G**obio dum capitur tunc piscis captus habetur

die tijt verslijt

• **T**ransit vt aqua fluens tempus et hora ruens:

die quade scuwet dat licht als die duuel dat cruce

• **D**emon ipse crucem fugit vt malus vndique lucem:

die mit woluen omgaet moeder mede huylen

• **S**i lupus ipse lare secum debes vlulare

die een wolf en bijt den anderen niet

• **Q**uod lupus est lupulum nunquam prius est mihi visum

die den duuel gheschepet heuet motem oueruoeren:

• **S**eruans naue sua sathanam sathanam vehit vltra

die van enen quade wijf scheyt. doet een gode dach uaert

• **L**inque malam gretam satis [les: facis] altam sicque dietam

die op quade weghe is pijn hem daer vut te comen:

• **S**i quis calle malo fuerit festinet ab illo

die to halue keert en dwaelt niet al

• **N**on errat totum faciens in calle regressum

die vorder wil dan sijn pert sit af en ga to voet

• **V**ir pede vadit equus cuius nimis accidiosus

die enen gheck vut sent hem comt een dwaes weder:

• **S**tultus iens mille leucas stultus redit ille:

die alle lude den mont stoppen sal behouet vele meels

• **C**unctorum multis eget implens ora farinis.

• **F**arris habet multum qui cunctis obstruit ora

die hem seluen niet en doech en doech niemant anders

• **N**on valet hic alteri qui malus ipse sui

[a vij v]

die vele eijer heeft maket vele doppen

• **T**estas ouorum faciet bene tentor eorum

die hem seluen prijst heeft quade ghebueren

• **S**ese vicinos iactans habet vndique prauos

die hem stelens troest troest hem der galgen

• **A**udax furando pendi timet haud aliquando

die hem seluen ketelen kan lacht als hij wil

• **D**um me titillo rideo quando volo

die den anderen wat gheeft behoeft sijns

• **Q**ui quicquam mihi dat de me cum munere curat

die mij lief doet bereet mi een sorghe

• **P**ondus curatum grauat hunc cui fecero chraum [*lees: charum*]

die kinder wint moet kinder holden:

• **E**st puer alendus a patre simulque tenendus

die vele wonschen weren ghern rijc.

• **C**redo quod optantes sunt diuicias adamantes

die qualick ghereden is sal voer zadelen

• **P**rimo selletur equus qui tardus habetur:

die quaet sprict verliest een goet zwijghen

• **P**erdo silere bonum dum loquor ipse malum:

die mytten goeden omgaet wordes gerne gebetert

• **Q**ui conuersatur cum sanctis sanctificatur

die vordel hebben wil moet vordel doen

• **V**is vt honoreris semper probos venereris

die bijden weghe timmert heeft vele berichtens

• **M**ille docent hominem prope callem qui struit idem [*lees: edem*]

die niet en viel en dorf niet opstaen

• **Q**ui nunquam cecidit hunc nullus surgere vidit

die wat helt die heeft wat

• **S**i serues quod habes hoc commendant sapientes

die der ghemynten dient dient enen quaden heer

• **P**rauo seruit hero qui vulgo seruit iniquo:

de van druwen sterft die salmen mit dreten ouerluden

[a viij r]

- **Dum** minis quis obit pulsans campana culus sit [*lees: fit*]:
- **Qui** moritur minis compulsabitur sibi bombis
die mit catten iaghet vanget ghern muysen
- **Cum** catis plures venans capit vndique mures
- die niet *en* heuet *en* ontualt niet
- **Abs** re qui vadit res sibi nulla cadit
die niet *en* heuet wat kan hij verliesen:
- **Perdere** quid valeo dum nihil obtineo:
die ierst ter molen comt sal ierst malen
- **Ante** molam primo veniens molet hic prius imo:
- **de** altoos to vroch *meinen* to comen comt dic to laet
- **Quem** tenet accidia castigat ianua clausa
- **de** pepers goden tijt heuet pepert sinen pap
- **Copia** cui piperis hoc vescitur ipse polentis
de cropel *ende* die blijnden comen al achter
- **Cecos** cum claudis in fine venire videbis
de dat cleine *nemet* is des *groten* to bat waerdich
- **Dignus** erit magno qui parua capit iubilando
de wal doet sal wal vinden
- **Quod** nunc quisque bene facit hoc debet reperire:
die wal doet *en* derf ghenen wisch vut hanghen
- **Non** pandet signa qui laude facit bene digna
de wal doet *en* derf niet omsien
- **Dic** bene facque bene sic noli retro videre
die wal betaelt mach *weder* borghen
- **Huic** creditor prestat creditum qui soluere curat.
die nu wal royet sal *morghen* mede varen
- **Si** bene nunc remigas tunc pergis cum reliquis cras
die borghen wil *en* sal niet langhe dinghen
- **Promittit** large prompto qui iam caret ere
die de koe is *neemse* bijden stert
- **Per** caudam propriam tu debes tollere vaccam
die *verueert* is loop in die kerck

[a viij v]

- **C**urrat ad ecclesiam metuit qui perdere vitam
die langhe mocht beyden die werlt worde sijn eygen
- **E**xpectans longe dominus fit solus *in orbe*.
die bijden pec wandert wort daer af besmet
- **P**ix dum palpatur palpans manus hic maculatur.
die des middachs opstaet en slaept niet alden dach
- **S**urgens meridie non dormit vespere mane
diemen ghesegghen kan den machmen raden
- **V**is informari valeo tunc consiliari
die men raden mach den machmen helpen.
- **V**tere consilij *et a multis ipse iuueris*
die sinen vader *niet* horen *en* wil hoort dic sinen stief vader
- **V**itricus auditur pater a quo verus abitur
- **A**udiat hic vitricum spernens audire parentem
die achter den anderen *timmert moter* wal achter wonen
- **P**ost teneat sedem qui post me construit edem
die verwinnen wil leer verdraghen.
- **D**isce pati si vis tu victorum fore cuius
die vuyrs to doen heeft suect het inder aschen
- **Q**ueritat in cinere vir pir cui tale necesse.
- **Q**ueritat in cinere sintillas qui caret igne
die sijn spijsse stort en canse niet al op gherapen
- **E**ffundens escas raro bene colligit illas:
die vremde hetf [*lees: heft*] yerst misdaen
- **D**elinquit citius ignotus non bene visus
die alle telghen ontsiet en vare to walde iagen *niet*
- **R**arum [*lees: Ramum*] quemque timens malus est venator *et* amens
- **N**on venit ad siluam qui cuncta rubeta veretur
diemen ontsiet gheeftment sine
- **Q**uod suum genti datur vndique magni potenti
- **Q**ui potens *et* nequam partem conferimus equam
die god lief heeft mint sinen bode
- **C**harus legatus christi si christus amatus

die god verleeft wort seldom koesalich.

- **T**entor vaccarum senior christo modicarum.
die onhebeden to houe comt zit achter die dore
- **R**etro sedit ianuam non inuitatus ad aulam
die den anderen iaghet is seldom wal gherust
- **C**urrens lassatur quo *pre*currrens agitatur
dient al wil hebben en sal niet hebben
- **N**il habeat iure qui vult bona solus *habere*
dient wal gaet is altoos blide
- **C**ui sors arridet bona gaudet corde*que* ridet
dient wal gaet heeft menighen vriend
- **C**ui bene succedit huic multus amicus obedit.
- **T**empore felici multi numerantur amici.
die een heeft gheluc die ander siet daer op
- **N**on est equalis sors omnibus *et generalis*
die cleyn hanctmen die grote laetmen gaen.
- **P**eruus pendetur fur magnus abire videtur
die coop drijft die koe vter hueren
- **L**ibera fit vacca dum venditur ipsa locata
daer die cat slapet spelen die muysen.
- **D**um vult dormire catus vult mus resilire
duer ghelooft en is niet vercoft
- **C**are taxata non est res vendita grata
dunne gheslaghen is haest gheslepen
- **S**i ferrum tenue fuerit cos parcitur inde
drier wiue gerucht maket een iaer merct.
- **E**st quasi grande forum vox alta trium mulierum
dwase hebben vordel in allen landen
- **B**las est exemptus *et a legibus vndique* demptus
die dansen wil sie wie hij bijder hant neme
- **P**almas *pre*uisas habeas tu quando chorisas
die al waer wil segghen en kan nerghens herbergen

- **O**stia clausa sera mihi sunt quia profero vera
dwase hebben vele onghelucks
- **D**icitur a multis sors est contraria stultis.
die de mane maecte weet wal hoe olt si is
- **Q**uam vetus est luna scit cuncta creans deus vna
datmen van armoede misdoet salmen licht vergheuen
- **H**oc ignoscendum ius fore dicit ei
die slotelen en hanghen niet al an eens wijfs eers
- **P**ortantes domine clauas sunt vndique multe.
die mer een oghe en heef wischet nau
- **S**olus tergendus oculus fit et aspiciendus:
die beste clercken en sijn die wijste lude niet
- **C**lericus edoctus semper non est sale coctus
die slikighe voet wint vmmer wat:
- **P**es bona lutosus sed nulla dat accidiosus
die quaste ghangher sal voer gaen
- **P**reuius in calle fiat bene qui nequit ire
die beste climmer briet dicste den hals
- **S**epius ima petunt melius qui scandere norunt
die qualick siet sal te bet tasten
- **S**i tibi lumen abest manibus res tangere prodest
die broot heeft gheeftmen broot
- **C**ui sunt multa bona huic dantur plurima dona
die niet telden en kan moet wal drauen:
- **D**ebet trotare qui nescit molliter ire
- **A**ptetur reliquo qui non est aptus in vno
diet qualick gaet stoot hem an een stroo:
- **F**it cito commotus cui sors contraria totus:
droom is also waer als hi was ouer hondert iaer
- **D**eludunt homines nunc somnia quod vetus est mos
die swijcht die volcht
- **N**on contradicens dicitur esse sequens
die wijn smaect gherne sijns stocks.

- **N**aturam vitis sequitur vinum bene scitis
den appel smaect sijns booms
- **D**um gusto poma tunc pomus fit mihi nota
daer is mit alle grote armoede:
- **E**st ibi producta paupertas totaque longa
daer en is gheen lief moederen an
- **N**on dic chare pater quia non parcit neque mater:
der werender hant wort vmmer raet
- **P**alma laborosa valet il nil accidiosa
die der pedden dat hoeft af bijt troost hem sfenijns
- **V**ires [*lees: Virus*] bufonis non curat qui caput optat
die *niet en kan* of *niet en weet* wat seyt he als hi vrien gaet
- **Q**ui nil scit ve sapit quid dicet quando procus fit
die niet nemen en wil en derf niet gheuen
- **N**olens accipere nil solet ille dare
die tijt sal comen dat die koe horen start mocht behouen
- **V**acca quod egebit cauda quis forte videbit
den scarrende vogel braet snel ende den zwemmende lanssem
- **N**ans auis est lente verrens torrenda repente
die wal doet die baet is sijn
- **R**es bene quisquis agens lucra sit inde ferens
dat den been goet is dat is der leerzen quaet
- **Q**uo crus saluus erit ocrea sepe perit
die lusich is wort wal schorft
- **P**ediculosus homo scabiem patietur in imo
die eerlick orloocht sal goede soen ontfaen
- **H**ic premietur ere qui guerras ducit honeste.
die misdadighe heuet schelden op strate verloren:
- **C**lauditur os huius sunt palam crimina cuius:
die hont is stolt voer sijn eyghen hol
- **E**st audax amen proprium canis ante foramen
die cat is ghern daermense clauwet
- **V**ult vbi fricatur fore catus vbique feratur

[b ij v]

die na enen gulden wagen staet crijget ghern enen nagel af

• *Ex auro currum cupis hinc tibi confero clauum*

die wolf it wal ghetelde scapen

Quod lupus est gratas narratur oues numeratus [*lees: numeratas*]

die gheringhe looft is haest bedroghen

• *Qui leuiter credit deceptus cito recedit*

die wolf heuet dat oghe opt scape

• *Dat lupus intuitum reliquis spretis super agnum*

die ierste doen dat die achterste niet en moghen.

• *Vltimus exclusus ob primos fitque retrusus*

E En conuent een spise

Valde decet monachos cibus vnus quod cibatur illos

een goet wech vm en is ghen crum

• *Circuiens valida non dicitur via curua*

een verdoruen coopman is een goet makeler

• *Pauper mercator bonus hic fertur mediator*

• *Est pro factore bonus institor absque moneta*

een gedreycht man leeft wal .xxx. iaer

• *Viure ter denas* [*lees: denos*] *vir quem minor hic valet annos*

een dwas maket vele dwasen.

• *Vnus blas multos facit per secula stultos*

een man gheen man

• *Solus quando datur quasi nullus homo reputatur:*

een man en kan ghenen dans maken.

• *Solus homo validam nunquam facit ille choream.*

enen penninck clinct niet.

• *Nusquam denarius auditur clangere solus*

een luttel vordels doet den man vten clederem gaen

• *Exuet vir tunicam quis pro lucro per amatam*

een vuyl ey verderft een heel zupen:

• *Sorbile preualidum fetidum mox inficit ouum*

een swaer steen is quaet to werpen

• *Nusquam iactares grandes procul ipse molares*

een scandich broc is gheringhe gheten

• **F**ertur inhonestus bolus *est cito labe comestus*.

een hont snapt na een vlieghe

• **V**elter hiat modicam cupiens comprehendere muscam
ere gaet voer goet

• **S**emper ametur honor sit denarijs quoque maior
eer een man leert hanghen so is hi half verworcht

• **A**ddiscens alte suspendi strangulor ante
eet ic mede ic swijghe

• **S**i comprandesco de cunctis ipsa tacesco
eygen heert is ghoits [*lees: gholts*] wert

• **E**st quasi qui proprius aureus ipse focus
een yghelic weet best waer hem sinen scoe wrinct

• **C**larius hoc egomet scio quo me calcius vrget
een arm man is selden een greue

• **P**auper homo raro comes *est de nomine claro*
een mach wal to late tot sijns selfs huys comnen [*lees: comen*]

• **S**epe domum propriam vir inuenit vndique clausam:
een yghelic behaget sijn lief al ist besnot

• **Q**uamuis fedatur polipo placet id quod amatur
een luttel scande warmt wal ende maket schoon verwe

• **S**candala me vere calidum rubiumque [*lees: rubrumque*] fecere
eygen sporen ende ghehuerde perd maken corte mylen

• **S**i calcar proprium sit equus tuus ambulo multum
een blint man schoot een quattel

• **V**isa coturnix ceci perisse sagitta
een luttel maechscap holt wal vrientscap

• **Q**ui consanguineus mihi firmior extat amicus
een man en kan niet meer mit enen mont eten

• **V**nus vir more veteri solo cibatur ore
een cort liet is haest ghesonghen

• **E**st cito cantatus cantus breuis apocopatus
enen dach verlenet dat een heel iaer weyghert

[b iij v]

- **S**epe dat vna dies quod totus denegat annus
enen claren dach *verdrijft* vele vuylder daghen.
- **V**na serena dies multarum nubula pellit
een hont en is niet lanc gebonden an een worst
- **N**on canis ad hillam ligatur mordet ad illam
een yghelick bid dat hem god helpen moet:
- **Q**uisquis roget christum viuens vt adiuuet ipsum
een quaet schalck wort dic *verschalct*
- **A**stutus nequam per causam fallitur equam

G Od is bouen al
Est super omne deus rex dominus que meus.

god gaf god nam.

- **D**at deus *et* recipit sepe quod ipse dedit
god wolts is alder bede moeder
- **Q**ui prius implorat christum feliciter orat.
god is alles dincs mechtich
- **C**uncta potest facere deus omnipotens scio vere
god en sloech nie slach hi en salfden mede
- **V**ngere vult hominem quem percussit deus omnem:
god visentiert sijn vrienden
- **V**isitat hos homines christus quos dilligit [*lees: diligit*] omnes:
god wriect al ist lanck
- **P**ungit longa nimis [*lees: longanimus*] tarde prauum deus opus
ghenochs gaet vele inden sac
- **O** concordemus *et* erit satis id quod habemus
ghelt is goede ware
- **E**xtat mercatum nunc prompta pecunia gratum
ghewonnen goet is goet to holden
- **P**rudentum more teneas *quesita* labore
ghemeyns goets blijft meest *verloren*
- **Q**ue sunt communes perduntur sepius *heres*.
ghemeyn ongheual rust wal
- **M**itior est pena quanto communior ipsa

gheleent ghelt salmen al lachende betalen.

- **M**utuo quod debes ridendo soluere debes.
ghelijck mint sijns ghelijck
- **S**ic fuit est et erit similis similem sibi querit
• **S**e querunt et amant similes simul vndique clamant
geuen ende weder geuen helt die vrientscap to samen
- **A**lternando boni nos munere sumas amici
ghegeten broot salmen ghedencken
- **S**it cordis festum panem cogitare comestum
goede groete mact goe antwoord
- **Q**ui gratum dat aue responsum datque suaue.
goede tymmerlude maken luttel spane
- **Q**ui bene carpentat hic fragmina pauca minutat
goet speels mach wel to vele sijn
- **L**udus sepe bonus esse potest nimius
goet vuer mact een snel cock
- **E**st citus ipse coquus dum calet igne focus:
groot haest is dic wal onspoet
- **Q**ui nimis accelerant obstacula talibus obstant
ghenade is beter dan recht
- **D**ura iusticia gratior est venia
ghelijck bi ghelijt [*lees: ghelijc*] maket vele vreden
- **D**um similis simili sociatur pax datur illi
goet dienst en blijft niet verloren
- **F**ac bene seruitium quia non perit vndique gratum:
goede iaghers sporen nau
- **C**autus scit vere venans vestigia fere
goede wil en is geen erue
- **N**on est velle bonum mihi vel tibi perpetuatum
ghedeylt vuyr duert onlanck:
- **V**ertitur in nihilum ignis dum spergimus ipsum
ghestolen dranck is suet
- **F**urtius potus plenus dulcedine totus

[b iiij v]

H Ac comt vmmer in sijn gemack
Semper adest similis simili licet vndique vilis:

haddic was een arm man

• **Semper** inops habui *sed habens* diues volo dici
hant sal hant waren

• **Palme** *quando* datur quid palme restituatur
half huys half helle

• **Res est** penalis casa semis *et exicialis*
hantcoop lacht

• **Quod** datur in manibus hoc *arridet* mihi *munus*
haestelick man en was nie verrader

• **Qui** furit ex capite vir non est traditor ille

• **Non est** *festinus* vir traditor immo diuinus
haestich man en sal genen esel riden

• **Festinans** nimium vir non ascendat asellum
heren oghen maken schone perde:

• **Lux domini** pulchrum facit *ornatumque* caballum

• **Ex visu** domini fit pulchritudo caballi
heren hulde en is gheen erue

• **Gratia** multorum non constans est *dominorum*.

• **Nescit** durare fauor herilis scio clare
honger maect ro bonen suet

• **Ore** dulcessit faba frigida *quando* famescit

• **Mellificare** fabas facit esuties [*les: esuries*] tibi *crudas*
honger is een scarp zwert

• **Penalis** gladius est magna *fames et acutus*
honger drijft den wolf vten bos

• **Quod** lupus est *fugiens nemus* hoc facit *esuriens dens*
herodes *ende* pylatus sijn *versoent*:

• **Sunt** duo concordes *bene* nunc pylatus herodes
hoe *quam* pylatus inden *credo*

• **Intrat** quo modo pylatus nescio *credo*
hi schijnt seer simpel al is sijn mantel dobbel

[b v r]

- **S**implex apparet simplicitate caret
- **C**ute sub angmina [*lees: agnina*] latet mens sepe lupina.
hi hindert wal die niet ghehelpen en kan.
- **I**lle nocet facile qui nescit valde prodesse
hongerighe vliege biten sere.
- **M**ultum mordentes musce sunt esurientes
hons bede en *quam* nie to hemel
- **C**elos non penetrat oratio *quam* canis orat:
hooren segghen is half gelogen
- **E**st medium nuge quod ab auditu loquor ipse
hoeren *ende* hase sijn quaet to temmen
- **T**rixque lepus fantur *quod* raro recte domantur
holt v broot v comen eyer
- **O**bserua panem tibi protenus oua dabuntur.
- **O**ua dabuntur eo panis seruabitur imo:
hi is edel die edel werken doet
- **N**obilis est ille quem nobilitat sua virtus.
- **N**obiliter viuens et agens hec nobilis est gens
hi moet lanc gapen die den ouen ouergapen sal
- **Q**ui furnum superet hiando diu puer hiscet
- **O**ssitat ille diu qui furnum vincit hyando.
hi moet anxtelic geberen die den duuel sal verueren
- **S**e det *terribilem* qui vult inferre *timorem*
- **H**orrída voce sonet si quis demonia terret:
hi en is niet al vrij die des duuels eyghen is
- **N**on liber natus qui demonibus *propriatus*
hi is lanc doot diet iaer starf
- **M**ortuus ille diu defunctis *quisque* per annum
hi comt al vroch ghenoch die *quade* boetscap brinct
- **P**raua reuelare si vis noli *properare*
hi vanct oeck vische die een grunt vanct
- **G**obio dum capitur tunc piscis captus habetur
holt *den* man die koe wil biszen.

- *Vacca pugnante vir post teneatur et ante*
hi wast als die rijpe garst
- *Hic homo decessit velut hoc quod crescere nescit*
heeft hi vele eyer hi mact vele doppen
- *Stultus habens plura vorat hec viuens sine cura*
hi betert als quaet scerbier
- *Vt potus tenuis malus emendatur homo quis*
hier *om ende* daer om gaen die honer baruoots.
- *Igitur et ergo vadunt pulli pede nudo*
hi is seer bedwongen die *niet* vijsten en der op rumen velde
- *Valde coactus homo qui bombum seruatur in agro*
hi danset al op enen voet
- *Qui scripsit scribit pede quo transiit et ibit*
hi blijft bijden man als die hase bijden honden
- *Sic astat socio sicut lepus ipse moloso.*
hem slaet die pese an beyden armen
- *Perdens cuncta bona mouet huius brachia zona.*
hi spreyt sijn net voer enen olden craen
- *Expertique senes capiuntur raro volucres*
honer scarren al achter waert
- *Si queris quorsum vertit [lees: verrit] gallina retrorsum*
hi slacht den pape hi seghent hem seluen yerst
- *Te primo benedic nam presbiter ipse facit sic*
hi slacht den backer die dat broot inden ouen stict *ende* blijft seluen daer buten
- *Non intrat furnum pistor fugit hic simul illum*
hoe die vader is so is die sone hoe moeder so dochter.
- *Filius vt patri similatur filia matri*
hoe schoonre wijf hoe vuytre suuel.
- *Esca fit insipida quam coxit femina pulchra*
hoe hi langer leeft hoe hi sotter wort
- *Quamdiu is viuunt tanto plus stultior hic fit*
- *Quod plus superstat fatuus eo stultior extat*

[b vi r]

hi castijt hem sacht die *hem* bij enen anderen castijt

• **Felix quem faciunt aliena pericula cautum.**

• **Alterius penis fit castigatio levis**

het [*lees*: hem *of* haer] is licht genoch gepepen die ghern danst

• **Quis leue musat here si prona fit ipsa coree**

hoeren *ende* bouen comen vval sonder ropen

• **Scurro vel scortum veniunt bene non vocitata:**

I **A** *ende* neen is een langhe strijt.

Est longum bellum non non est est que duellum:

iamerlic ghesien is ghenoch gebeden.

• **Dum videat quasi flens facies petit hic erubescens**

in armode leert *men* vriende kennen

• **In paupertate quis amicus noscitur a te.**

inder noot besuectmen vrienden

• **Dum tribulor grauius tunc nosco quis sit amicus**

in allen landen vijntmen ghebroken potten

• **Olle confracte sunt vndique verbere tacte.**

• **Olle contrite satis inueniuntur vbique**

in spele *ende* in spotte sechtmen dic vvaer

• **Ludo siue ioco vir verum fert aliquando**

• **Ludicra per verba res sepe notatur acerba**
in die diepe voren moet die knape voer gaen

• **Per vada profunda seruus precedit in vnda**

in eens arm *mans* hoofd blijft vele wijsheit *versmort*

• **Pauperis in capite pereunt bona dogmata sepe.**

ionghe voghelen hebben weke becken

• **Mollia sunt iuuenum cunctorum rostra volucrum.**

• **Beckes exiles retinent volucres iuueniles**

is dat eyde [*lees*: eynde] goet so ist al goet

• **Totum laudatur finis si laude beatur**

• **Si finis bonus est totum laudabile tunc est**

in sulken riuire vanctmen sulke visch

• **In tali tales capiuntur flumine pisces**

[b vi v]

ick had lieuer den hont to vriende dan to viande

- **P**lus canis appeterem plausum *quam* ferre furorem.
inden oest sijn die hoenre doof
- **S**i tibi multa seges surdas pulli facis aures
- **A**ut lino [*lees: autumnno*] pullus surdescit nec venit vllus.

K Inders hant is haest gheuolt
Parua *manus* pueri modico solet illa repleri

kinders hant beuet gherne

• **S**epe *manus* pueri solet ipsa tremore moueri
kinders wille en is niet weert

• **V**elle valet pueri nil *et* sic debet haberi
kinder dat sijn kinder

• **S**unt pueri pueri viuunt pueriliter illi
konst is goet to draghen.

• **A** quo portatur ars portans non oneratur
korte woorde hebben eijnde

• **E**xpediunt breuia finem donancia verba.
korte saghe goede saghe

• **E**st sermo tanto melior breuior scio quanto
kort raet goet raet

• **S**i breue consilium dicitur esse bonum
knappe eet kese die botter is duer

• **C**aseus est carum comedendus nanque butirum
kalf vleesch half vleesch

• **P**ro cibo dimidio carnes vituli reputato.

L Anghe arm langhe onsalich.
Ille diu miser est qui longe pauper inops est

Lange riden richt den crommen voet

• **Q**uando fatigatur equitis pes rectificatur
lands zede is lans ere.

• **Q**uod terre mos est hoc terre semper honos est
leent dinen vrient maent dinen viant.

• **Q**ui rem concedit socio charo monet hostem

[b vij r]

lichte borden zwaren op verre weghe.

• **Q**uod leue valde graue fit *onus dum* porto remote
liet die dief sijn stelen die hont liet sijn bassen

• **S**i fur cessaret furari nemo latraret
luttel sprekens verciert die vrouwe

• **E**x hoc laudatur mulier si pauca loquatur

• **D**ulcibus *et* modicis ornatur femina verbis
luttel to late is vele to late

[•] **E**st tarde modicum tarde sepissime multum
luttel ondervvindes brenget vele vrienden in

• **P**auca gubernare pacem solet hoc generare

• **P**auca multiplicem facit intermissio pacem
loser ghetughen en ghebrack nieman:

• **I**nueniet falsos testes qui queritat illos
loofte maket schult

• **I**us est implere promissa decentia vere
lose lude weten vele rechts

• **C**ui dolus est gratus est rabbi fraude vocatus
lans man schans man

• **F**it mea culpa nota narrante meo patriota

• **S**candala non nota manifesta meo patriota

• **E**st patriota meus mea scandala dicere promptus
lichtelic lacht lichtelick screyt

• **S**tultus ridere solet *et* prostramine flere
lupende soch it des duuels draf

• **F**urfuris est dicta demon sus murmure ficta
liet die vvolv sijn lopen dat volc liet sijn roepon [*lees*: roepen]

• **D**um manet in nemore lupus est plebs absque clamore
lichtelic ghevvonnen lichtelich [*lees*:lichtelick] verloren

• **Q**uod cito lucratur cito perditur *et* nihiliatur.
lieue vrienden scelden ende versuenen bi hem seluen

• **C**hari rixantur quoque per se pacificantur

M Aectment vvel so smaket vvel.

[b vij v]

- **G**ustus laudatur esce bene *quando* paratur.
mate is goet to allen dinghen
- **F**ertur in omne quod *est mensuram* ponere prodest
mallick wat deylt schoon
- **D**a quicquam cui sic fit diuisio pulchre
men vint menigen dwaes die nie taken en quam
[•] **N**on fuit omnis aquis stultus quem continet orbis.
men vint vele dwasen al sint si niet gheschoren
- **E**stimo *quod* multi sint irراسi *quasi* stulti
- **I**rrasus multos nos credimus vndique stultos
mit quaden dwasen en salmen niet ghecken
- **C**um fatuis cari pueri nolite iocari
men vint ghenen dwaes die sorghen kan
- **I**nsipiens curam male gestat corde futuram
men derf ghenen dwaesen bellen an hanghen
- **N**on appendatur nora stulto more notatur
myt starken dwasen is quaet worstelen
- **C**um forti fatuo certatim ludere nolo
men vint menighen esel mit twe benen
- **S**unt asini multi solum bino pede fulti.
men vint menige esel die nie sack en droech:
- **M**ulti sunt asini nunquam saccis onerati
men roept den esel to houe dan als hi wat dragen moet.
- **P**ondera brunellos portanda vocant *et* asellos:
- **P**ropter portanda vocatur asellus in aula
men en sal den gegeuen pert niet nau inden mont sien.
- **S**i tibi do mannos numeres ne [*lees: de*] dentibus annos:
men cans niet al in wagen wenen [*lees: wegen*] dat beghinen vijsten
- **N**on librat libra quod sibulat ipsa begutta
men voer een cat in engelant si sal mauwen
- **T**rans mare si vehitur catus mau vociferatur
men drift enen ver to monpelier comt hi vveder hi blijft een stier
- **D**uc prope vel longe thaurum thaurus redit ipse

[b viij r]

men set den vors op enen stoel hi sprinct weder in sinen poel

• **R**esilit ad prata ranuncula sede locata

men bijnt menighen sac to die niet vol en is

• **I**nueni saccum non plenum sepe ligatum

men nighet den boom daermen die bate af heuet

• **A**rbor honoratur [*lees*: honoretur] cuius nos vmbra tuetur

men moet vanden sac nemen daer hi mede ghelappet wort

• **S**acco truncatur de quo saccus reparatur

men moet duer louen datmen duer wil vercopen

• **T**axetur care quod vendetur *precioso*

men en sal gheen boeuen olyen

• **N**ullus inungatur nebulo plebs vndique fatur

men mach bonten wal verweghen

• **Q**uamuis equus varius non *pro* nimio sit emendus

men sal ten ionxten dage wal sien wie den breetsten eers heuet

• **I**udicium refert [*lees*: referet] cui clunis latior heret

men sal ten ionxten dage wal sien wie goet pelgerim is

• **T**empus iudicij vitam pandet peregrini

men seyt goet lant to haluen

• **P**ro semilucro triticum seminamus in agro

men moet den duuel een kerse onsteken

• **Q**uod lucem sathane tribuas est sepe necesse

men en sal alle geesten niet ghelouen.

• **O**mni spiritui tu semper credere noli

men en sal ghenen douen twe missen singhen

• **S**urdo non binas tu missas nec cane trinas

• **S**urdo nemo duas *presumit* psallere missas

men sal gheen spec specken

• **P**ernas lardare nullum decet hoc scio clare

men mach den buyck niet lieghen

• **M**entiri ventri nullus valet esurienti

men sal den buyck mit staden vullen

• **C**ui charus venter cibet hunc tractimque decenter

[b viij v]

- men en heyt gheen koe blare si heuet wat wits
- **V**acce quando datur caput album blara vocatur.
- men heyt geen [koe] col si en heuet wat wits voer horen bol
- **D**icitur hic colla quia splendet vaccula bolla
- men vernemet ver dat die winter colt is.
- **L**onge clarescit quod hyems algore rigescit:
- menichten briet borghen ende slote.
- **I**ngenti turba franguntur fortia castra
- men laet den hont in hi gaet op die quern
- **S**candere vult quernam canis intromissus ad aulam
- menich maket een rode tot sijns selfs ers
- **S**epe suum proprium facit puer ipse flagellum
- meest grabdt meest heeft
- **Q**ui plus scit rapere solet is nam [*lees: iam*] plus retinere
- men sal niet herinc ropen men en hebben inder manden
- **A**llec clametur in sporta quando tenetur
- men sal die hoycke naden wijnt hanghen
- **P**artis erit talis toga ventus si borrealis.
- men kan gheen verken mit semelen mesten:
- **S**us male pinguescit cum furfure sed bene crescit
- men siet wal an die hose waert been ontwe is
- **C**ernitur in caliga cruris quo fractio facta
- men sal die willighe perde niet seer vermoyden
- **S**it supportatus mannus portare paratus
- myt onwillighen honden is quaet iaghen:
- **I**mpromptis canibus nil venator capit vllus:
- myt ideler hant ist quaet hauiken locken:
- **S**i manus est vacua non accipit rem vocat illa.
- **C**um manibus vacuis nequit austur illaqueari
- mit quaden gulen brietmen ijs
- **P**eior equus glaciem frangit pedibus male mollem.
- mit enen crancken repe salmen liselick trecken
- **P**aulatim trahere non forti consulo reste

mit lieuen vrienden salmen waren spot holden

- **V**era tibi dico quod amicus debet amico
moort *en* blijft niet verloren
- **N**on manet occultum quod latro facit nec inultum
muyst wal mer maut niet
- **P**rendite feruenter mures abs voce latenter
misrekenet en is niet mistaelt
- **D**um male computo sicque recedo dum bene soluo
men en kan gheen broot backen sonder meel
- **P**anem katherina non conficit absque farina
men vint meer werclude dan goede meysters
- **H**ic duo hic bis ter factores nemo magister:
men kan mit ghenen hellinc vet moes coken:
- **N**on obulus solus pingue parabit olus
mijn rock is mi na: mer dat hemde nare
- **E**st prope sed propior mea lanea linea vestis
men toech mi wal mit enen haer daer ic gern was
- **Q**uando libens graditur crine vir attrahitur
men sal den gasten eren
- **H**ospes honoretur et honor semper sibi detur
men mach den olden ontlopen mer qualic ontraden
- **P**rudens consilio vetus est vir tardus eundo.
mitten kattiuen richtmen dat schip:
- **D**eclinans nauis leuatur in equore prauis.
mit enen verdroncken kint is goet spelen
- **L**udo quod absterso damno puero scio merso
men moet den pijl dic scieten na den bolt
- **P**ost pilum pila mittantur non siue [lees: sine] causa:
men sciet tsommels mit loghen pesen
- **C**um laxa zona iacitur quandoque sagitta
men moet mit vollene somwilen voere:
- **F**icto non vero trahitur quandoque caballo
mit vele volcks salmen vechten ende mit luttel to ra gaen

- *Auxilio multi sint consilio tibi pauci*
men seyt droom en beduet niet
- *Interdum veram pretendunt somnia causam*
men solde enen hase eer mit ener clocken vanghen
- *Illud si fieret ad timpana mox lepus iret.*
men sal niet geuen om weder geuen
- *Dans vt reddatur sibi iuste decipiatur.*
men haelt mit ener hant wal dat an
dat al dat lijf niet en kan verdriuen
- *Scit manus attrahere quod homo nescit remouere*
men absolueert wal des men geen orlof en heuet
- *Est indulgendum quod non licite faciendum.*
men en sal geen biecht melden
- *Semper celandi confessio nec reseranda:*

n A grote droocht comt die groot reghen
Inundans pluuiam sequitur post tempora sicca

na dien dat die weert is verleent hem god gasten.

- *Si bonus est hospes ve malus similis venit hospes*
na rouwe is der wiuen rouwe
- *Femineus vere dolor est post facta dolere*
nacht werck schamet hom ghern
- *Nocte laboratum non est opus vndique gratum*
natuer gaet bouen leer
- *Artem natura superat dant hec sua iura*
natuer trect meer dan seuen ossen
- *Plus vi nature septem bobus trahe iure*
niet so quaet als quaet touerlaet
- *Res mala res stulta dare nil promittere multa*
nieman en is sonder dat.
- *Iam vix sunt visi qui caruere nisi*
niemand en sal sijn quade kint verdrincken
- *Non mergas puerum nunc paruam* [lees: prauum] post valiturum

niemant si een hont om een luttel

- **P**ro modico cari nolite cani similari
niemant so dwaes als willens dwaes
- **S**ultior est fictus fatuus quam non ita dictus.
nije bessemen veghen schoon.
- **S**cobat scoba bene noua singula cunctaque plene:
niet so quaet het is erghens toe goet.
- **N**il est tam prauum quin ad quemque valet vsum:
na vastelauont comt altoos die vasten
- **H**ec sunt consueta comitari tristia leta:
- **P**arte [*lees: Parce*] gaudebis nam post tua gaudia flebis.
nader vasten comt paschen
- **S**it leuis hec pena sequitur ieiunia cena
naden goeden holder comt een goet verterer
- **P**rodigus est natus qui de parco patre natus:
nauwe teerghelt doet wal sparen
- **E**xpensas fugere solet omnis qui caret ere
nu is der catten den kese beuolen:
- **N**unc est muricipi commissus caseus ipsi
nader bonghen salmen pipen
- **H**ic mos laudatur quod tympana musa sequatur
nader pipen salmen dansen
- **A**d sonitum muse ducuntur sepe choree
na datmen den acker bout draecht hi sijn vrucht.
- **S**icut ager colitur sic fructibus hic redimitur
nu sal die duuel den duuel schenden
- **N**eptuno sathanas nunc vult imponere culpas

O M die minne vanden smere lect die cat den candler [*lees: candelere*]

Pinguis amore lucri lambunt candelabra cati
om wonschen noch om vijsten en derf niemant van den bedde gaen

[c ij v]

- **L**ectum bombisans surgendo nec fugit optans
onmate en stont niet lanc
- **Q**uilibet excessus mutat continuo gressus
onder dat seyl is goet royen
- **R**emigo sub velo bene dante nothum mihi celo.
onraet nemt sac *ende* saet
- **P**rodiga res totum tollit cum semine saccum:
onghewoon riden maket den ers seer
- **L**editur in clune vir raro solens equitare
onghelike scottelen maken *scele* oghen
- **L**uscos dissimiles oculos faciunt mihi lances
onghehauende wijf sijn goede huys herden.
- **F**emina fertur ita custos bona non redimita
onghelede [*lees*: ongheleyde] eyer sijn onseker kuken
- **E**x ouis pullus non natis sero sit vllus
onghesien mach gheschien
- **S**i datur a sorte fient rarissime forte
onkonde mact onminne
- **V**t notos clare non notos quis scit amare
onkundighe caluer onderlecken *hem* oeck
- **D**um se non noscunt vituli se lambere poscunt
onrecht *ende* claghe meerdert alle daghe
- **S**emper *querele* crescunt iniusticie*que*.
onder den riken is goet rapen
- **P**lurima colligere quid homo sub principe dite
olde vaten leken gheren
- **E**x veteri more vas est vetus absque liquore
olde lerse behouen vele smeers:
- **I**ndiget aruina sepe senex ocrea
- **S**i vetus est ocrea multum de sumine sumit
olde hond sijn quaet bandich to maken
- **N**on vult annosus fore tentus reste molosus
olde budelen sluyten qualic

- **B**ursa vetus more veteri *patet* ac hiat ore
vm [*lees: om*] des kints wil *custmen* die voetster
- **O**scula nutrici pueri dant eius amici
onder den helm dachuaertmen doorloghe
- **I**mpotis galeis tractantur federa pacis
olde swijn hebben *harde* muylen
- **O**s veteris durum porci sed non *bene purum*
olde vrede [*lees: vede*] wort lichtelick vernijt
- **L**ites *preterite* facili fiunt renouate
olde sunden maken nye scanden
- **S**candala sepe noua peccata mouent veterata
olde teken lieghen nu
- **S**igna prius vera non sunt mendacia mera
ongheualliche lude maken rijke hilighen
- **P**er miseros *quique* sancti ditantur *vbique*
op een quade reyse machmen wal verslaen
- **S**i tibi reysa dura licet tibi scribere plura
- **A**scribe plura si reysa fuit tibi dura
op een goet woert machmen vele doen
- **Q**ui sancte fame *nunquam* reprehenditur a me
onghebout acker draecht seldom goet coorn
- **R**us nolens colere fructu solet ille carere
- **F**ructus non multus ager est vbi non bene cultus.
onwillich bode is een goet propheet
- **S**epe prophetisat seruus *quicunque* pigrisat
openbaer netten scuwen alle voghelen
- **A**pparens rethe fugiunt volucres *et* anete
om clen [*lees: cleyn*] sake bijt die wolf dat scape
- **S**epe lupi modica fit ouis cibus *vndique* causa
onnutte sorghen doen vroch olden.
- **M**ane fit antiquus qui cure vilis amicus.
och och ick won onder die dorne
- **V**ersor in tribulis spinis *multisque* coartor [*lees: coactor*]

[c iij v]

P Apen wijf ende soppen is ghemeyn spise
Offa sacerdotum mulier communia totum

pluym strikers sijn al gheveinst

- **P**lumas tergentes monstrant ficticia gentes
penninghe doen *den* man sorghen
- **R**edit sollicitum te copia denariorum
poect god niet to na hi can wal wencken
- **S**cit *conniuere* deus ergo deum reuerere
plompe sinnen *ontholden* vast
- **F**irmiter obtusum tenet ingenium sibi fusum

Q Valic ghewonnen qualick verloren
Quod male lucratur male perditur *et* nihliatur [*lees: nihilatur*]

quaet gheluc mact quade gheloue

- **Q**uod prauo simile facit hoc *confidere* vile
quaet cruyt verderft node
- **N**on cito decrescit mala *planta sed* immo virescit
quaet ey quaet kuken
- **E**x prauo pullus bonus ouo non venit vllus
quade tonghen snijden meer dan zwerde
- **S**cindit mendosa gladio plus lingua dolosa
quade wijf sijn sonder gheliken
- **F**eruens nequicia mulier nulli similis fit

R Echt heeft dicwijn hulpe noot
Quod confortetur ius sepe necesse videtur.

reet ghelt is goede waer.

- **E**xtat mercatum nunc prompta pecunia *gratum*
rike lude hebben meest gheldes
- **D**iuitias plures scio nunc *quod habent* locupletes
raet wie stoot den lewerick so
- **D**ic mihi sub cauda quis te percussit alauda:
ruert die berghe si sullen roken
- **S**ic psalmista canit *mons tangitur et* fumigabit.

S Chamelheit draecht die croon.
Iure coronetur quicunque pudore repletur.
schoon woorde maken sotten blide

- **L**etatur stultus dum sermo datur sibi cultus.
schoon voert ghedaen is half vercoft
- **V**endita pro parte res est monstrata venuste
spot *ende* scade mach qualic to *gader*
- **S**epe simul iuncta male stant pariter ioca damna.
smeets soen is *der* voncken wal ghewoen
- **N**atis scintilla fabrorum non nocet illa
stede *ende* stonde doet den dief stelen.
- **H**ora locus faciunt quod fures non sua tollunt
starke luden hebben starck ouel
- **S**emper habet fortis morbos quasi iurgia mortis
stelet eens *ende* blijft ewelic een dief
- **Q**ui semel est furans furis nomen sibi durans.
sterker mannen speel is crancker mannen doot
- **D**um fortis ludit me mortis cuspidē trudit
- **D**um ludit fortis me trudit cuspidē mortis
siet wal to schuym *en* is gheen bier
- **R**espice queso bene non sunt sereuisia spume.
sietment so speel ic sietmen niet so steel ick
- **S**i videat ludo si non tunc furta recludo.

T Hert en liecht niet al liecht die mont:
Cor non nugatur licet os mendacia fatur.

tbloet cruypt daert niet gaen en kan

- **I**re bonus sanguis quo nescit repit vt anguis:
tis niet al ghewonnen datmen ghewonnen acht
- **N**on est lucratum totum lucrum reputatum
ten is niet al golt dat daer blinct
- **A**uri natura non sunt splendentia plura

[c iiij v]

tis niet alleens wies moeder dat was

• **D**iffert in hilla cuius *mater* fuit illa.

ten sijn niet al papen die crunen draghen.

• **O**mnes cronati non *presbiter* vocitati

tis gheen cappel so cleyn si en heuet een kermisse des iaers

• **S**eruant sacrate semel anno festa capelle

ten baet gheen wambuys voer die ghalghe

• **N**ulla *prodest* diplois contra suspendia furis

ten sijn gheen stonden an staken ghebonden

• **S**tipite momenta nullo sunt fune retenta:

ten gaet gheen monick allene

• **N**on decet vt monachus vadat sine *compare* solus:

ten stont nie gule op lichte been

• **N**on equus inualidus leuibus stat *cruribus* vllus

tis gheen exter si en heuet wat bonts.

• **N**omen abest pice nisi quid varij *tenet* in se

ten vloech nie vogel so hoech hi en socht sijn aes an die erde

• **A**lta potens *volucris* post *escam* petit in imis

ten waert nie meyster gheboren

• **Q**uis puer auditus aut visus in arte peritus

ten hincten nie *man van* eens anders seer

• **L**editur *vrbanus* non claudicat inde *romanus*

tis gheen prophete verheuen in sijns selfs lant

• **N**emo propheta sua cognitus in *patria*:

• **S**pernitur athleta *patria* licet ipse propheta:

ten verderf nie al dat in vresen stont:

• **V**idi saluatos prius *anxietate* grauatos

tis gheen sac so quaet hi en is ener bede wert

• **N**ullus *tam* prauus saccus quin *est prece* dignus

tis gheen water so diep men vinter gront in

• **N**on *tam* profunda quin fundum *continet* vnda

dat helpt al datmen to scepe doet

• **O**mnē iuuat remigans quod agit seu mane [*lees: naue*] laborans
teynden iaers salmen yerst hylick louen

• **L**audetur thorus primo dum transijt annus
teynde moet den last draghen

• **F**inis portabit onus *et* factum reserabit.
ter armer bruloft drinct die scenker voer

• **D**um pauper dotat primo pincernula potat.
ter pipen hoort een bonge

• **M**use quando sonant sonitum bene timpana donant
ter eren hoort raet

• **C**onsilij flore pollens hic viuit honore
ten quaden honden hoort enen cluppel

• **N**on desit baculus vbi vult mordere catellus
tis gheen recht spel datmen mit crommen coluen slaet

• **C**ambucus curuum curuus facit vndique ludum
ten doeck gheen ers sonder bedwanck.

• **N**il castigetur culus ipse rebellis habetur

• **V**erberibus tactus valet ille culus que coactus
ten doeck gheen schole sonder meyster

• **E**st sine doctore scola sterilis absque valore
ten sijn niet al iaghers die hornen blasen

• **N**on est venator omnis cornu modo flator
ten duerden nie mey sauen [*lees: seuen*] maende

• **N**on stat per menses maius septem redolentes
ten sal niemant sinen viant to cleyn konnen

• **Q**uamuis sit modicus timet hunc sapiens inimicus
dat een stael dwinget dat ander

• **S**epe calibs calibem domitat pugnare volentem
dat een iaer en leret ander niet

• **R**aro docet reliquum reor annus in omnibus annum
ten is gheen coopman hi en biet die helft

• **N**on est mercatur precij nisi sit mediator

dat een zwert *dwinget* dic dat *ander*

• *Cogimus interdum cum gladio gladium*

tis quaet vos mit vossen vanghen:

• *Hoc est difficile vulpem comprehendere vulpe*

tis quaet houen sonder broot

• *Conuiuare male constat pane deficiente*

• *Quando deest panis cibus est tunc omnis inanis*

tis quaet dansen sonder voet

• *Nemo chorisare valet abs pedibus scio clare.*

tis quaet veer springhen mit enen corten staf

• *Si breuis est baculus erit hinc breuior tibi seltus*

tis quaet blasen mit vollen monde.

• *Os plenum male flat si non vis credere proeft dat:*

tis quaet slipen sonder water:

• *Vt vulgus fatur male cos sitiens operatur*

tis quaet swemmen teghen stroom:

• *Est durum clare contra fluxum natitare.*

tis quaet stelen daer die weert een dief is:

• *Fur male furatur vbi fur domui dominatur*

tis quaet water sprac die reyger en conde niet zwemmen:

• *Ardea culpat aquas cum nescit ipsa natare*

tis een *quade* brock daermen an worcht:

• *Qua suffocatur quisquam male mica probatur*

tis een quaet lant daer niemant vordel en heuet.

• *Detur terra malis vbi nullus honor specialis*

tis een quaet put daerment water in draghen moet

• *Nullius precij fons est aqua si datur illi.*

tis quaet spel daer deen lacht *ende* dander schreyt

• *Est ludus dum flet malus otto platoque ridet*

tis mit heren quaet kersen eten

• *Ceresa prandere debes dominante timere*

tis een quaet pant dat sinen here bezwijct

• *Laus sordet vadij domino quo non licet vti*

[c vi r]

tis teghen *den* bloten quaet haer plucken

• *Nolo pilos trahere cum toto crine carente:*

tis *quade* comenscap daer niemant an en wint

• *Non bene mercatur dum nullus merce lucratur.*

tis *den enen* hont leet dat dander in die koken geet.

• *Vni quando cani cocus il dat displicet altri.*

tis een arm pert dat sijn coorn niet en verdient:

• *Omnis equus quod edat hoc ius est quando laborat*

tis een magher harst daer niet af en druypt

• *Non stillans massa non est pinguis neque crassa*

tis goet sien anden nest wat vogel daer in woent

• *Nidus testatur ibi qualis auis dominatur.*

tis een vuyl vogel die sijn nest ontreynt

• *Vilis et ingrata volucris fedans sua strata.*

tis alleens waer hi sit diet wal kan:

• *Quo sedet aut vbi sit nil refert omnia qui scit.*

tis alleens sla mi anden neck of *den* hals.

• *Occiput et collum capiunt equaliter ictum*

tis een ionck wolf die nie gheruft en hoorden.

• *Est iuuenis lupula quam vox non terruit vlla*

tis goet mit heler huyl slapen gaen

[•] *Dormiet illesus melius quam verberiosus*

tis een goet hallinck diet pont in brengt.

• *Hic as laudatur quo libere libra lucratur*

tis daer vuyt to winnen als honich vten bremmen.

• *Sic dat dona sua sicut dat mella genista:*

tis een tijt van swijghen ende een tijt van spreken

• *Nunc est silendum nunc est ratione loquendum.*

tis goet here wesen naden boeken van rechten

• *Cuncti testantur felices qui dominantur:*

tis quaet wriuen teghen *den* post

• *Leditur a stimulo quicunque fricatur ab illo:*

tis quaet *water* dat ghenen dorst en verslaet:

[c vi v]

- *Qui sitis ardorem non pellit reprobato fontem*
tis beter biden vle to sitten dan biden valc to wippen
- *Est pax villana melior quam pugna romana:*
- *Vulgaris gentis melior pax lite potentis*
tonluck hoort nau
- *Aures non claudit mala sors velociter audit:*
tot gods hulpe hoort arbeyt
- *Est [lees: Esto] laborator et erit deus auxiliator*
thoofst af is een dode wond
- *Vulnus letale caput abscisum voco tale*
thoofst wal dat een arm man conraert [lees: coenraet] heyt
- *Stat bene laudatur quod inops conraet vocitatur:*
tot sulker merct sulken tol
- *Tale forum querens dabit acra pedagia merens:*
- *Quale forum fuerit vectigal tale requirit*
tcost al been datmen to stock rijt
- *Si baculus fit equus tunc sentit vndique ve crus*
dat comt al vuyt datmen onder den sne bercht
- *Sub niue quod tegitur dum nix perit omne videtur*
- *Quicquid nix celat solis calor ipse reuelat*
dat kalf volcht der coe
- *Quod vaccam vitulus comitetur nos iubet et ius:*
tkint seyt dament [lees: datment] slaet mer niet waer om.
- *Quod puer est cesus fert sed non cur ita lesus*
tmoet vroch crommen dat haken sal.
- *Curuetur truncus cito quo tibi post erit vncus:*
- *Hoc cito fit curuum quod crescere debet ad vncum*
tseint menich sinen hont daer hi self niet comen wil
- *Mittimus interdum quo volumus ire catellum:*
tspeck is altoos vetste in ander lude pot:
- *Est tua plus massa quam pinguedine crassa*
tfaert al qualic dat god haet
- *Destruit et rodit sors iuste quod deus odit*

[c vij r]

dat vaert al *qualic* datmen des sondachs spint

• *Quod festis netur nihilari sepe videtur*

twe *mannen* sijn altoos eens mans her

• *Omni fine soli dominantur ibi duo soli*

tswaarste moet meest weghe

• *Sicut quod grauius preponderat vndique pondus*

tsijn vele woorde die gheen *antwoort* en hebben

• *Sepe carent multa responsis verbula stulta*

tsijn al kattiuen die om een luttel kiuen

• *Quisquis rixatur modico vilis reputatur.*

tsijn quade *hennen* die vele buten legghen

• *Est gallina mala que vicinis parit oua:*

tsijn quade *kinder* die vele clappen

• *Est puer ingratus mala qui famare paratus*

ten wil gheen *zwagher* weten dat sijn *zwagher* geweset is

• *Non vult scire socrus quod fuit ipse nurus*

dat clout *hem* menich daert *hem* niet en ioket

• *Scalpitur interdum caput ex prurigine nullo:*

dat laet *hem* ouergapen daermen an *vervvorcht*.

• *Intrat in os sepe mors et districtio gule*

tis noch al om den steen ghedobbelt:

• *Quod sequitur magnum vix est nunc principiatum*

thoen schert al ist clauvvvloes

• *Ex vi nature bene verret qui caret vngue*

dat lijf heyt valc

• *Vulgus vbique fatur quod corpus falco vocatur:*

dat *vergramt* den olden datmen *hem* trect mitten baert

• *Quando senex trahitur cum barba iure mouetur.*

dat een iaer en leert dat *ander* niet

• *Vnus non alium vetus annus non docet annum*

ten is gheen *kuken* al it hi gherne ghort

• *Non voco te pullum licet es super omne gruellum.*

ten vvas nie so *quaden* moeder si en had gherne

[c vij v]

een goede dochter.

• *Quod bona sit nata sua vult mater violata*
tgheruft doot den man

• *Sic dicunt gentes punit mala fama nocentes*
dat was goet bier mer tis vut:

• *Iam est potata sed erat cerevisia grata*
ten sijn niet al vrienden die ons to lachen

• *Non est veridicus arridens quisquis amicus*
dat sijn al vighen na paschen

• *Vt ficus pascha transacto sunt tua facta*
tis to laet kiss gheseyt als die kese gheten is

• *Catus de caseo tarde depellitur eso*
dat sijn wijse kinder die horen vader kennen

• *Nati prudentes sunt qui nouere parentes.*
ten sijn niet al hoeren die enen man to wille sijn

• *Non trix vocatur que soli consociatur:*
tis een wonderlic strijt daer deen esel den anderen verwijt

• *Est mirum bellum quod asellus culpat asellum*
tis quaet mit god spotten want hi can wal wenken

• *Scit conniuere deus hec ioca sperne tuere*
tis den legghen wiuen een goet bescut dat si een cleyn kint heuet

• *Est pigre paruus lise defensio seruus*
tis quaet ter merct gaen sonder ghelt

• *Impedit ire forum defectus denariorum*

U *An horen segghen liecht men vele*
Quod male mentitur audita loquens reperitur

van ener voncken brant een huys:

• *Sola scintilla perit hec domus aut domus illa.*
van cleyne dinghen comt dic groot hinder.

• *De rebus minimis fit sepe molestia grandis*
van niet en comt niet

• *Ex nihilo nihil summus philosophus inquit.*
vele vragghens onweert sere

- **S**epe fit ingratus qui *quesitare* paratus:
vele vraghens wijst nochtans.
- **N**on facit hoc stultum prudenter *querere* multum
van lieuen vrienden is quaet scheiden.
- **R**ebus ab amatis dolor *est* abcedere gratis
valt den hemel so en blijft nergens pot heel
- **O**lla cadente polo vetus omnis frangitur illo
valt den hemel daer en blijft nergens stoel staen
- **S**i celum caderet stans sedes nulla maneret.
valt die hemel so steruet al
- **D**um celum cadit hos homines perimit simul et nos
valt die hemel so ist al verloren
- **C**elum quando cadit totum brodium male vadit
wat gaet voer waldoen
- **N**il melius facere singula facta bene
wat batet ghecleeft daert niet vesten en wil
- **N**on affigatur ibi res quo stare negatur.
wat salt gedingt als men niet copen en wil
- **I**nstitor instare sine vel quicquam *preciare*
wat sal een man hi en sprict als een man:
- **H**unc virum reputa qui profert grandia verba
wat solde een pelser hi en ware crijtich
- **N**on sunt pellifices qui creto veste carentes
wat schadet des hons bassen die niet en bijt:
- **S**i non morderis cane quid latrante vereris
wat batet schoon gesacht an die daet licht al dye macht
- **V**erbis non iacta te sed facias bona facta
wat scaet hem scoon tale als hi wil hi laetse wal
- **F**ictio quid fictum nocet vllum dicere dictum.
wat gaen si kemmen die gheen haer en hebben
- **Q**uid pectunt illi quibus absunt fronte capilli
wat quader vis is pedde
- **S**i bufo piscis quam detestabilis id scis

[c viij v]

waer die paus is daer is romen

- **S**unt indiuisa simul vna papaque roma
waer spot quaet spot
- **D**um iocus est verus malus est iocus atque seuerus:
vele kokens is groet cost
- **Q**uisque coquens multum solet hic consumere multum
werender hant wort vmmer raet
- **Q**ualibet in villa manus il faciens valet illa
wal ghedaen is vele ghedaen
- **E**st multum factum bene cum sit quodque peractum
weldaet leeft nadie doot
- **V**iuunt vita bona post mortem si bona facta
wat v ouergaet holdet mit v nabuers
- **S**i bene sit vel male cum vicinis teneas te
vele ansichten dinghen schoon
- **S**i fuerit multus bene tractat singula vultus
vele gherichten doen vele eten
- **H**oc plures esce faciunt bene quod libet esse.
vele cleyne maken een groot
- **M**ulta simul modica magnum faciunt cumulata
we hem die in een quaet gherucht comt.
- **I**nfamis vere debet ve semper habere.
we dien lande daer die here een kint is
- **V**e pueri terre nam sepe fiunt ibi guerre
wijn drinct wijn ghelt
- **S**olue libens vina vel non dic vina propina
wijst mi den weert ick wise v den gast
- **S**epius est hospes talis qualis suus hospes
wijfs voer arm voer
- **E**st dictum verum pauper factum mulierum
vians mont sprict selden goet
- **O**s hostis raro loquitur bona non sibi charo
voer verraet en can hem niemant ghehoeden

- **T**raditor illudit *verbis* dum *verbera* cudit.
vorwarden breken alle strijt
- **P**recedens *pactum* bellandi perimit *actum*
voert mael salment eten reyden
- **Q**uam prius edatur *semper* *cibus* ipse coquatur
voer olde scholt nemtmen hauer:
- **D**ebita si *vetera* hinc capiatur *auena*
wat licht an nau rekeninghe daermen *qualic* betalen wil
- **C**omputo cur *stricte* *cum* tu vis *soluere* *ficte*
veynoten winnen gherne
- **Q**ui prior in *lucro* mouet hic post *sepius* illo
vrouwen hebben lanc *cleder ende* corten moet
- **S**ub *longis* *tunicis* *breuis est* *animus* *mulieris*
vrouwen *cleder* decken wal
- **V**estes *feminee* *bene* *nocte* tegunt quia *longe*
vriende sijn goet biden weghe
- **V**sus *amicorum* *bonus* hic *et* *vbique* *locorum*
vuyt *vremder* huyt snijtmen brede rimen
- **S**cindo *corrigias* ex *pelle* tua mihi *latas*
versengde catten leuen lanc.
- **L**ongius *inualidi* viuunt *sepissime* *cati*
wie was die edel *man*: doe *adam* groef *ende* *eua* *span*
- **A**dam *fodente* quis *nobilior* *eua* *nente*
wapen vrouwen *ende* *tboec* behouen *daghelix* *tversoeck*
- **S**unt *exercenda* *tria* *femina* *liber et* *arma*
wie bidt *om* *borghe* *alsmen* reet ghelt *gheuet*
- **N**on *promittentes* ab *eis* *peto* qui *mihi* *dantes*
voelen doet ghelouen
- **P**ropter *sentire* *creduntur* *res* *scio* *mire*
wat schaet dat niet en schaet
- **Q**uod *nihil et* *nulli* *nocet* *vtique* *non* *nocet* *vlli*.
vele woorden vullen den sack niet.
- **B**ursa *manet* *vacua* *vox* *licet* *ampla* *tua*

verlanck rijck dat is staende haue

• *Quod quis lucratur paulatim fine beatur*

Z Elden kempt seer kempt

• *Qui pectit raro cum pectine pectit auaro*

selden ist gheleghen groot wint sonder reghen

• *Raro cadit ventus nisi cum plunia [lees: pluuija] violentus*
self doen self hebben

• *Quod fecit sibimet quisquis hoc tollere debet*
selfs goet en beuele den traghen niet

• *Quod tua sunt cerne pigris committere sperne*
schuym en is gheen bier:

• *Respice queso bene non sunt seruisia spume.*
sy en slapen niet al die snuuen.

• *Nare resonantes interdum sunt vigilantes*
si en sijn niet al sieck die stonen

• *Non infirmatur omnis qui ve mihi fatur.*
si sijn niet al heilich die gern to kerken gaen

• *Non omnes sancti qui calcant limina templi*
sien gaet voer horen segghen

• *Visus certificat plus quam quod cicero narrat.*
sieken ende gesonde en hebben niet een stonde.

• *Eger et athleta sunt dispare sepe dieta*
so meer honden so we den been.

• *Ve sibi quando canes veniunt osrodere plures.*
so meer vianden so meer eren.

• *Plus quis honoratur hostis dum multiplicatur.*
so hogher berch so dieper dal

• *Si mons sublimis profundior est tibi vallis*
so nare den paus so quader kristen.

• *Vita peiores sunt qui pape propiores*
somen den dreck meer rueert so hij meer stinct.

• *Res satis est nota fetent plus stercora mota*
swijghen best.

[d ij r]

- Nil melius vere *quam* cum ratione tacere
so nare den been so sueter vleysch
 - Dulcior est caro *que* magis ossibus heret *vbique*:
so nare den vuyr so heter:
 - Feruidior locus *est* cui propior focus *est*
so hogher graet so sware val
 - Si gradus est altus nocet ergo magis tibi saltus
- Finiuntur *proverbia communia*

[d ij v]